

Aspekty ekologické kriminality

Aspects of ecological criminality

Veronika Šohajová

Bakalářská práce
2008

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika ŠOHAJOVÁ**
Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Aspekty ekologické kriminality**

Zásady pro vypracování:

1. Práci zpracujte jako edukační materiál do předmětu **Kriminalistické technologie a systémy**.
2. Analyzujte problematiku **nelegálního nakládání s odpady**.
3. Provedte zhodnocení situace **ekologické kriminality z hlediska plošného kácení lesů**.
4. Zhodnoťte stav **nelegálního obchodu s ohroženými a chráněnými druhy zvířat a rostlin**.
5. Specifikujte **ekologickou kriminalitu v oblasti péče o vodní hospodářství**.
6. Zmapujte činnost **významných ekologických hnutí působících v ČR**.
7. Provedte průzkum **veřejného mínění obyvatel na ekologickou kriminalitu**.
8. Materiál opatřete **tabulkou a obrazovou dokumentací**.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. Chmelík, Jan a kolektiv. Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. Praha : Linde Praha, a.s., 2005. ISBN 80-7201-543-5.
2. Jakrlová, Jana a Pelikán, Jaroslav. Ekologický slovník. Praha : Fortuna, 1999. ISBN 80-7168-644-1.
3. Beneš, Jan. ČIŽP: Zpráva o odebrání 125 ks pěvců a 10 ks dravců a sov. ČIŽP. [Online] 04. 12 2007. [Citace: 22. 12 2007.] <http://www.cizp.cz>
4. MŽP. Platná legislativa. Ministerstvo životního prostředí. [Online] 2008. [Citace: 10. 01 2008.] <http://www.env.cz>
5. Greenpeace. Kampaně Greenpeace. Homepage Greenpeace. [Online] 2008. [Citace: 11. 01 2008.] <http://www.greenpeace.org/czech/kampane2>.
6. Hnutí DUHA. Hnutí DUHA. [Online] 2008. [Citace: 09. 01 2008.] <http://www.hnutiduha.cz>

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Vladislav Štefka

Ústav elektrotechniky a měření

Datum zadání bakalářské práce:

22. února 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. června 2008

Ve Zlíně dne 22. února 2008

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.

děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.

ředitel ústavu

ABSTRAKT

V mé bakalářské práci jsem se rozhodla hlouběji zabývat tématem ekologické kriminality.

Tato práce je rozdělena na dva hlavní oddíly. V první, teoretické, části pohlížím na kriminalitu životního prostředí jako na celek, který po krátkém úvodu rozvádím dále na jednotlivé druhy kriminality. Zajímavým bodem jistě bude pohlednutí na Českou republiku a její členství v mezinárodních organizacích na ochranu životního prostředí.

Druhou část mé práce jsem pojala jako praktickou, ve které formou průzkumu posuzuji otázky týkající se ekologie a ekologické kriminality.

Klíčová slova: ekologie, kriminalita, životní prostředí, odpad.

ABSTRACT

I decided go deeper through the theme of ecological criminality in my bachelor thesis.

This work includes two sections. The first is a theoretic section which deals about environmental criminality like a complex. This section is divided into single parts of ecological criminality after brief introduction.

Interesting point surely is the view on the Czech Republic and its international organizations membership.

Second part of my work is a practical section. I survey the people's opinion of a situation in ecology and ecological criminality.

Keywords: ecology, criminality, environment, waste.

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce JUDr. Vladislavu Štefkovi za jeho cenné rady, užitečné připomínky a podněty, které mi pomohly při zpracování této práce.

Za klidné a přátelské prostředí v životě, které není zcela jistě samozřejmostí, patří velký dík mým rodičům, sestře, manželovi a všem dobrým přátelům, kteří mi nesčetněkrát pomohli.

Prohlašuji, že jsem na bakalářské práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala. V případě publikace výsledků, je-li to uvolněno na základě licenční smlouvy, budu uvedena jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....
Podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	7
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1 EKOLOGIE	9
1.1 EKOLOGIE ZÁKLADNÍ	9
1.1.1 Obecná ekologie.....	9
1.1.2 Speciální ekologie	10
1.2 EKOLOGIE APLIKOVANÁ.....	10
1.3 EKOLOGIE TECHNOLOGICKÁ	10
2 EKOLOGICKÁ KRIMINALITA	11
2.1 HLAVNÍ DRUHY EKOLOGICKÉ KRIMINALITY	11
2.1.1 Dovoz a likvidace odpadů a nebezpečných odpadů.....	11
2.1.2 Plošné kácení lesů	16
2.1.3 Nelegální obchod s ohroženými a chráněnými druhy zvířat a rostlin.....	18
2.1.4 Trestná činnost v oblasti péče o vodní hospodářství.....	24
3 ZÁKONNÁ ÚPRAVA	27
3.1 ZÁKONNÁ ÚPRAVA V ČESKÉ REPUBLICE	27
3.2 MEZINÁRODNÍ ZÁKONNÁ ÚPRAVA.....	28
4 EKOLOGICKÁ Hnutí	29
4.1 ARNIKA	29
4.2 ČESKÝ SVAZ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY.....	30
4.3 DĚTI ZEMĚ	31
4.4 GREENPEACE.....	33
4.5 Hnutí BRONTOSAURUS.....	35
4.6 Hnutí DUHA	36
5 MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE S ÚČASTÍ ČESKÉ REPUBLIKY	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	40
6 DOTAZNÍK	41
6.1 CÍL PRŮZKUMNÉ ČÁSTI.....	41
6.2 DOTAZNÍKOVÁ METODA.....	41
6.3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU	41
6.4 VYHODNOCENÍ OTÁZEK	42
6.5 RESUMÉ PRŮZKUMNÉ ČÁSTI	51
ZÁVĚR	52
ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	56
SEZNAM OBRÁZKŮ	57
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	58
SEZNAM PŘÍLOH	59

ÚVOD

Ekologie.

Pojem, který můžeme slyšet stále častěji ze všech stran a z mnoha úst. Pokud ale k tomuto slovu přidáme další, obecnější slovo, vznikne nám z tohoto spojení fenomén dnešní doby, který mnohé národy staví na první příčky svých priorit. Ano, jak se již určitě správně domníváte, řeč bude o ekologické kriminalitě.

S vyslovením tohoto spojení se vyrojí mnoho otázek. Odpovědi na tyto otázky ovšem nikdy nejsou jednoznačné a stejné. Příčinou tohoto faktu bude mimo jiné také to, že každý má na tento problém jiný názor.

Jedni jsou si jistí tím, že za přírodní katastrofy může člověk svým neuváženým zasahováním do jinak zcela fungujícího chodu přírody. Tato skupina lidí proto na otázku proč je na světě stále více pohrom a katastrof odpoví jednoznačně. Člověk je tím vinen svými zásahy a neuváženým jednáním. Znečišťováním půdy a ovzduší je příroda ničena natolik, že svou samočisticí funkcí již není schopna tyto škodlivé jevy odbourávat. Nutno podotknout, že tento názor je mezi lidmi více rozšířený, jak si ukážeme na dotazníku v praktické části.

Druhá skupina lidí si ovšem tvrdošíjně stojí za svým názorem, že člověk neovlivňuje přírodu svým jednáním natolik, aby způsoboval tolika neštěstí a katastrof. Země již přece jednou zamrzla, aby se mohla znovu postavit na nohy a prosperovat. V době ledové přece neexistovaly velké tovární haly, jedy vypouštěné do potoků a řek, havárie na mořích, plošné kácení lesů a jiné prohřešky proti přírodě, a přece život vymřel!

Co Vy? Pořád jste si jisti svým názorem na toto téma?

Dovolte mi, abych se hlouběji podívala na téma ekologické kriminality a jejího dopadu na životní prostředí. Abych Vám ukázala co nejvíce faktů a případů, které by měly pomoci k utvoření názoru na tuto problematiku.

Cílem mého snažení je tedy objasnit pojem ekologická kriminalita, utvořit ucelený pohled na tento problém a poté postupně nahlédnout na všechna jeho odvětví.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 EKOLOGIE

Termín ekologie má několik výkladů.

V původním významu je ekologie biologická věda, která se zabývá vztahem organismů a jejich prostředím a vztahem organismů navzájem. Jako první ji tak nazval a definoval Ernst Haeckel v roce 1866. Ekologie je též nauka o ekonomii přírody nebo nauka o struktuře a funkci přírody.

Jelikož je ekologie vědou biologickou, stává se pak nezbytným základem všech snah o ochranu životního prostředí člověka. Nejlépe ji můžeme rozdělit na tři hlavní oblasti.

- Ekologie základní
- Ekologie aplikovaná
- Ekologie technologická

1.1 Ekologie základní

Jedná se o biologickou disciplínu, jak je dána definicemi. Zabývá se obecně platnými ekologickými principy. Dále tuto oblast dělíme na ekologii obecnou a speciální.

1.1.1 Obecná ekologie

Objasňuje, třídí a shrnuje veškeré obecné zákonitosti o ekologických systémech a jejich prostředí. Poznatky sestavuje do souhrnu tvořícího nezbytný základ pro návazná specializovaná studia. Obecná ekologie je tvořena následujícími ekologickými systémy:

- jedinec (autekologie, ekofyziologie) - nejužší pojem, týká se pouze vztahu jednoho konkrétního jedince k ostatním jedincům nebo k okolnímu prostředí
- populace (demekologie) - zabývá se vztahy mezi soubory jedinců stejného druhu (populace) a prostředím
- biocenóza, společenstvo - soubor populací všech druhů rostlin, živočichů a mikroorganismů obývajících určitý jednotný úsek životního prostoru, takzvaný biotop. Je to živý ekologický systém schopný autoregulace, má svoje druhové složení a vazbu mezi druhy.

- ekosystém - základní funkční jednotka v přírodě, jsou v ní v přímém vztahu všechny živé složky s fyzikálními i chemickými faktory prostředí
- biosféra - část zemského povrchu osídlená organizmy

1.1.2 Speciální ekologie

Na základě poznatků obecné ekologie studuje vybranou ekologickou problematiku mikroorganismů, vyšších rostlin nebo živočichů na různých ekologických úrovních.

1.2 Ekologie aplikovaná

Aplikovanou ekologií rozumíme nauku o životním prostředí, která je zaměřená prakticky, zejména na znečišťování ovzduší, vody a půdy. Sleduje možnosti zlepšování ekologických podmínek ve všech oblastech života člověka, tvorby životního prostředí, možnosti ochrany přírody i genofondu rostlin a živočichů. Patří sem veškeré ekologické podklady pro alternativní zemědělství, lesnictví, veterinární vědy a pro hygienu v celém rozsahu.

1.3 Ekologie technologická

Technická a technologická oblast výzkumů, je vedená ekologickými potřebami.

Samozřejmostí je, že tyto směry se vzájemně prolínají a spolu s globální ekonomikou se snaží odvrátit ekologickou krizi biosféry.

2 EKOLOGICKÁ KRIMINALITA

2.1 Hlavní druhy ekologické kriminality

2.1.1 Dovoz a likvidace odpadů a nebezpečných odpadů

Odpad je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit a přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v příloze č. 1 k zákonu č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů.

Nebezpečným odpadem se rozumí odpad uvedený v Seznamu nebezpečných odpadů uvedeném v prováděcím právním předpise a jakýkoliv jiný odpad vykazující jednu nebo více nebezpečných vlastností uvedených v příloze č. 2 k zákonu č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů.

Kriminalita v oblasti nakládání s odpady je zřejmá hlavně ve státech střední a východní Evropy. „Organizované zločinecké firmy používají širokou škálu metod – jsou falšovány dokumenty k získání exportního povolení (záměny komodit v celních formulářích, špatně vyplněné celní doklady), nebezpečné odpady jsou deklarovány jako zcela jiné látky nebo míchány s neškodnými příměsemi.“¹ Hlavním důvodem transportu odpadů je uváděna jejich recyklace. Česká republika se stala oblíbeným místem pro dovoz odpadu nebo druhotných surovin. Praxe je taková, že nerecyklovatelný odpad končí ve spalovnách, hutních agregátech nebo na skládkách. Po událostech z roku 2006, kdy do České republiky proudily tuny odpadu ze Spolkové republiky Německo a ten pak končil na skládkách, dochází ke zpřísnění jeho dovozu. Je novelizován zákon č. 185/2001 Sb., a Ministerstvo životního prostředí má větší kontrolu nad dovozem odpadu.

V předchozích letech neexistoval v České republice zákon o odpadech a odpadová politika nebyla nijak řízena ani regulována. V roce 1991 vznikla první právní úprava a v roce 1998 vstoupil v platnost zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech. S účinností od 1.1.2002 nahrazuje tuto normu nový zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, který stanovuje povinnosti při nakládání s odpady při dovozu, vývozu a přepravě odpadů a vymezuje výkon státní správy v oblasti nakládání s odpady.

¹ Jan Chmelík a kol.: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. Praha. Linde Praha, a.s. 2005.

Import odpadů za účelem jejich likvidace je podle tohoto zákona zakázán. Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 381/2001 Sb. stanovuje pro oprávněné osoby k nakládání s odpady a pro původce odpadů tyto odpady třídit podle kategorií a druhů stanovených v Katalogu odpadů, který je přílohou č. 1 k této vyhlášce.

Reakce státu

Události z roku 2006, kdy došlo na území České republiky k odhalení několika případů nezákonného skladování nebezpečných odpadů, donutily stát k ráznému opatření proti tomuto nežádoucímu jevu.

Dne 26. března 2007 byla předložena “Zpráva o návrhu a realizaci systémových opatření v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady“ určená pro schůzi Bezpečnostní rady státu. Tomuto aktu předcházel zejména požadavek předsedy vlády ČR na řešení problémů souvisejících s nálezem nezákonných objektů, areálů a skladů nebezpečných odpadů a nebezpečných chemických látek na území České republiky. Dne 3. dubna 2007 byla usnesením Bezpečnostní rady státu tato zpráva akceptována a byly odsouhlaseny úkoly z této zprávy vyplývající.

Důvodem zpracování zprávy byly nálezy tří objektů nelegálních skladů chemických látek a odpadů v průběhu roku 2006, ve kterých byly nesprávně a nelegálně skladovány nebezpečné látky, přípravky a nebezpečné odpady. V konečném důsledku této situace mohlo dojít k bezprostřednímu vážnému ohrožení životů a zdraví občanů, majetku a životního prostředí.

Odlišné způsoby a postupy příslušných orgánů krajů při řešení těchto událostí, tzn. s vyhlášením “stavu nebezpečí“ hejtnem Královéhradeckého kraje v obci Libčany nebo bez vyhlášení “stavu nebezpečí“ v obcích Chvaletice v Pardubickém kraji a v obci Nalžovice ve Středočeském kraji, vedly předsedu vlády ČR k uložení úkolů i s ohledem na skutečnost, že není možno vyloučit další nálezy podobného charakteru.

V rámci přijatých opatření byla vytvořena pracovní skupina složená ze zástupců Policie ČR, Celní správy ČR, ČIŽP, zástupců všech krajů a některých magistrátů měst v České republice. Tato skupina byla pojmenována jako tzv. “skupina pro brownfields“ a byla postupně dále rozšiřována o zainteresované resorty. „Vytvoření zmíněné skupiny bylo iniciováno ve dnech 9. a 10. listopadu dopisy ministra financí a ministra vnitra a informatiky, přičemž tzv. „skupina pro brownfields“ byla postupem času dále rozšířena

o zainteresované resorty. Tím se do řešení situace zapojily orgány státní správy na všech svých úrovních.²

Cílem činnosti skupiny pro brownfields je úplné zamezení vzniku nebo včasné odhalení případů nezákonného nakládání s odpady, společná kontrola kontaminovaných míst a areálů.

Na jednáních skupiny pro brownfields byla překontrolována vydaná rozhodnutí pro společnosti nakládající s odpady, čímž bylo možno identifikovat případné problematické společnosti, například z pohledu schválených kapacit a skutečného množství s nakládanými odpady. Krajské úřady oslovily všechny starosty obcí s rozšířenou působností ve věci vytipování a identifikace případných brownfields (pozemky a nemovitosti, které ztratily svoji funkci a využití) ve svých regionech. Zaměřit se měli zejména na staré průmyslové zóny, opuštěné zemědělské podniky a další podobná místa. Na základě získaných dat a lokalit vyhodnocených jako místa potencionálně nebezpečná pro vznik mimořádné události, byl vytvořen Seznam problematických míst vytipovaných skupinou pro brownfields MŽP. Seznam byl dále předán oblastním inspektorátům ČIŽP, které mají za úkol prověřit tři předmětné lokality z každého regionu a v případě podezření tuto lokalitu prověřit i s ohledem na dodržování jiných povinností, než povinností vázaných na ochranu životního prostředí (například dodržování kolaudačních rozhodnutí).

Výsledky jednání státu

Důležitým bodem je schválení postupu při řešení mimořádné události a to tak, že pokud se nebude jednat o situaci, která bude řešena podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému nebo bude řešena podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, a bude-li movitá věc odpadem, může být případ řešen dle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, s odkazem na § 79 odst. 1 písm. f), tj. hrozí-li poškození lidského zdraví nebo životního prostředí nebo již k němu došlo, může obecní úřad obce s rozšířenou působností zajistit ochranu lidského zdraví a životního prostředí na náklady odpovědné osoby.

² Zpráva o návrhu a realizaci systémových opatření k předcházení nežádoucích situací v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady ze dne 26. března 2007. Oddíl III., odst.1.

Pokud se nebude jednat o situaci, která bude řešena podle zákona o IZS nebo bude řešena podle krizového zákona, a nebude-li movitá věc odpadem, bude postupováno v návaznosti na charakter dané látky, přípravku nebo výrobku.

Jestliže bude při nálezu nelegální skládky zjištěno bezprostřední ohrožení životů, zdraví, majetku nebo životního prostředí, budou podle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS provedena opatření k zajištění ochrany obyvatelstva (například evakuace, režimová opatření pro vstup a výstup do prostoru, zákaz vstupu do prostoru skladu). Podle zákona o IZS bude také na omezenou dobu využito věcné a osobní pomoci odborných firem a specialistů k odstranění úniku látek do životního prostředí a získání podkladů pro rozhodnutí krajského úřadu a dalších správních orgánů, zda bude dále postupováno výše popsánymi způsoby podle zákona o odpadech nebo podle zákona a chemických látkách a chemických přípravcích.

Pokud skutečnosti zjištěné při zásahu složek IZS jsou takové, že specialisté zjistí vážné ohrožení území kraje a obyvatelstva, a ohrožení již není možné odvrátit běžnou činností správních orgánů a složek IZS, může hejtman kraje na jejich doporučení vyhlásit stav nebezpečí pro stanovené území podle krizového zákona a využít mechanismů obsažených v tomto zákoně.

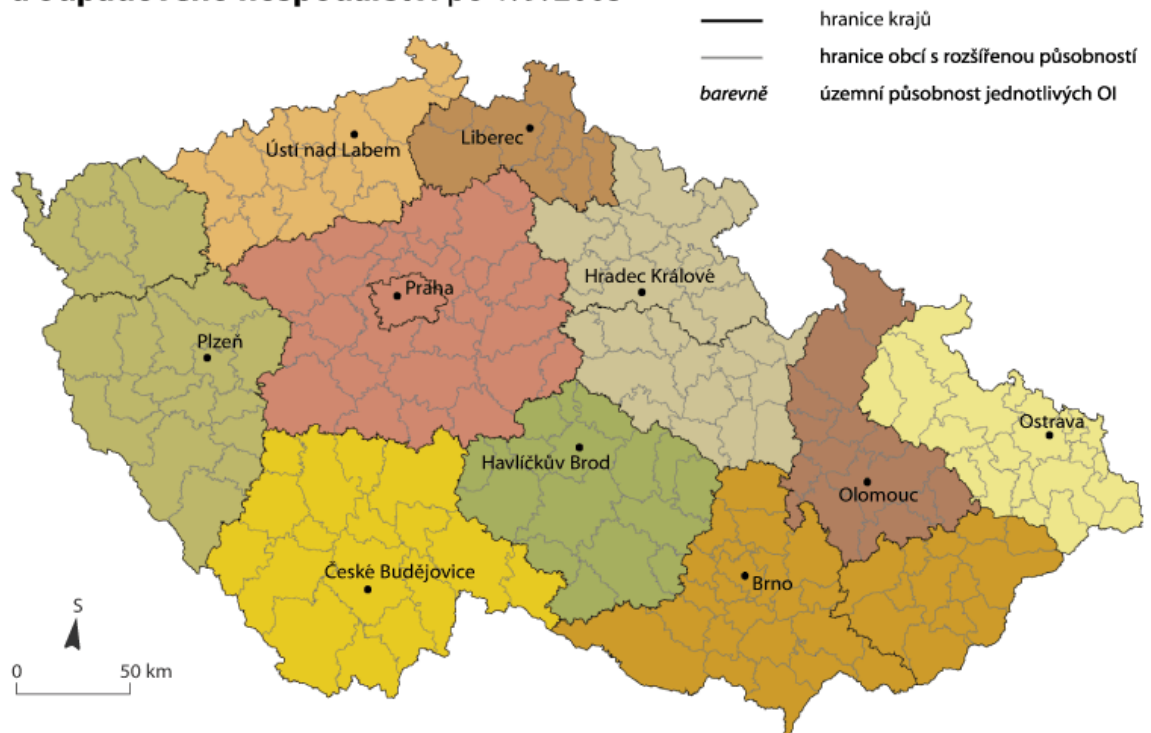
Působení ČIŽP v oblasti odpadového hospodářství

Opadového hospodářství ČIŽP je vedle oblasti ochrany přírody nejmladší složkou. Její vznik byl reakcí na skutečnost, že nakládání s odpady se stalo v posledních desetiletích celosvětovým problémem. V kompetenci oddělení je kontrola dodržování právních předpisů v oblasti nakládání s odpady, obaly, chemickými látkami a biocidy.

Česká inspekce životního prostředí v oblasti odpadového hospodářství vykonává tyto hlavní činnosti: provádí kontroly, revize, prověrky a šetření zaměřené na dodržování platných právních předpisů, ukládá pokuty za porušení stanovených povinností, stanovuje podmínky a lhůty pro učinění nápravy protiprávního stavu, vydává stanoviska pro ostatní orgány státní správy, spolupracuje s krajskými úřady, celními orgány, Policií ČR, hygienickými stanicemi, finančními úřady a obcemi a poskytuje jim odbornou pomoc, dle ustanovení zákona č. 356/2004 Sb., o chemických látkách a přípravcích dozírá na jeho dodržování právníky a fyzickými osobami, včetně ukládání pokut a nápravných opatření, dle ustanovení zákona č. 477/2001 Sb., o obalech kontroluje plnění povinnosti

zpětného odběru a povinnost využití odpadu z obalů a dalších povinností s tím souvisejících.

**Územní působnost OI ČIŽP ve složce ochrany ovzduší, lesa
a odpadového hospodářství po 1. 9. 2003**

Obrázek 1 Působnost ČIŽP v oblasti odpadového hospodářství (zdroj: www.cizp.cz)

2.1.2 Plošné kácení lesů

Hospodaření v lesích upravuje lesní zákon (č. 289/1995 Sb.). Ochrana dřevin se dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny u dřevin v lese neuplatňuje. Proto je možné plošně kácet i poměrně velká území (až 100 x 100 metrů). Český lesní zákon bohužel povoluje i poměrně drasticky vypadající těžbu, nicméně říká, že hospodařit se musí tak, aby byly zachovány funkce lesa (aby je les mohl trvale a rovnoměrně plnit) a aby byl zachován genofond lesních dřevin. Kácení v lesích nesmí probíhat libovolně a vykácená místa musí být opět zalesněna.

Působení ČIZP v oblasti ochrany lesa

Ochrana lesa je zakládající složkou České inspekce životního prostředí, protože zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa zřídil Českou inspekci životního prostředí jako orgán státní správy a zároveň stanovil i její působnost v ochraně lesa. Ostatní složky se k inspekci připojily následně v průběhu let 1991 až 1992.

Inspekce v ochraně lesa zjišťuje nedostatky a škody na funkcích lesa jako složce životního prostředí, jejich příčiny a osoby zodpovědné za jejich vznik nebo trvání. Vyžaduje také odstranění a nápravu zjištěných nedostatků, jejich příčin a následků a ukládá opatření k jejich odstranění a nápravě. Provádí kontrolu uložených opatření, v případě hrozící škody je oprávněna nařídit omezení, popřípadě zastavení výroby nebo jiné činnosti až do doby odstranění nedostatků a jejich příčin.

Činnost inspekce je zaměřena na dozor při dodržování platných zákonných předpisů, zejména zákona č. 289/1995 Sb., o lesích (lesní zákon) a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, týkajících se funkcí lesů jako složky životního prostředí. „V souvislosti s nelegálními těžbami dříví v lesích ČR je lesním zákonem ošetřena nejen odpovědnost vlastníků předmětných pozemků, ale díky tzv. „malé“ novele lesního zákona č. 67/2000 Sb. i odpovědnost podnikatelských subjektů.“³

³ Jan Chmelík a kol.: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. Praha. Linde Praha, a.s. 2005.

ČIŽP může uložit pokutu právnickým i fyzickým osobám, které svoji činností ohrozí nebo poškodí životní prostředí v lesích tím, že:

- neoprávněně používají lesní půdu k jiným účelům než pro plnění funkcí lesů
- vlastním zaviněním vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů
- neplní opatření uložená orgány životního prostředí podle zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.

Územní působnost OI ČIŽP ve složce **ochrany ovzduší, lesa a odpadového hospodářství** po 1. 9. 2003

Obrázek 2 Působnost ČIŽP v oblasti ochrany lesů (zdroj: www.cizp.cz)

2.1.3 Nelegální obchod s ohroženými a chráněnými druhy zvířat a rostlin

Nelegální mezinárodní i vnitrostátní obchod s chráněnou flórou a faunou je v současnosti finančně velmi zajímavým druhem obchodu. Dosahuje se zde totiž extrémních zisků při relativně malém riziku. Výnosnost těchto obchodů je opravdu značná, protože v chudých rozvojových státech je cena za ohrožený exemplář mnohonásobně nižší než v ekonomicky silných státech.

Současnou právní úpravu v České republice zajišťuje zákon č. 100/2004Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů. Neméně důležitou úpravou je tzv. CITES. „CITES je oficiálně používaná zkratka Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora). Někdy je tato úmluva označována také jako Washingtonská konvence podle místa, kde byla podepsána.“⁴

Účelem této úmluvy je regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin. Tento druh regulace je nutný kvůli ochraně některých druhů před vyhubením v přírodě, protože jejich odchyt či sběr pro mezinárodní obchod je velmi rozsáhlý. Je proto jedním z nejzávažnějších faktorů ohrožujících tyto druhy na přežití. Regulace obchodu je prováděna systémem vývozních a dovozních povolení, která vystavují příslušné výkonné orgány členských zemí. Tato povolení jsou nutná při přechodu exemplářů CITES přes hranice států. V případě, že obchod ohrožuje daný druh na přežití, povolení nejsou žadateli vydána.

„CITES se vztahuje na živé organismy, ale také na jakékoli jejich části či výrobky z nich. Mohou to být výrobky z kožešin, kůží a kostí chráněných zvířat, sošky a řezby ze vzácných dřevin či slonoviny, výrobky tradiční asijské medicíny obsahující výtažky z chráněných živočichů či rostlin, gurmánské speciality aj.“⁵ Živé i mrtvé organismy jsou v rámci úmluvy CITES oficiálně označovány termínem "exemplář". V současné době má CITES již 173 členských zemí, Česká republika je 117. zemí v pořadí a je členem od 1. 1. 1993.

⁴ Dostupný z www: <http://www.cizp.cz>

⁵ Dostupný z www: <http://www.cizp.cz>

Kategorie exemplářů dle Úmluvy CITES

Podle stupně ohrožení jsou exempláře rozděleny do tří kategorií:

CITES I

Zahrnuje na 500 druhů živočichů a 300 druhů rostlin, které jsou bezprostředně ohrožené vyhubením. Mezinárodní obchod s těmito druhy je zakázán a je povolován jen výjimečně (zoologické zahrady, vědecký výzkum). Jedná se například o všechny lidoopy (gorila, orangutan, šimpanz), lemury, pandy a některé druhy medvědů, opic, velké kytovce a delfíny, o řadu druhů kočkovitých šelem (gepard, levhart, tygr aj.), oba druhy slonů (africký a indický), nosorožce, kabara pižmového, o řadu dravců, jeřábů, bažantů a papoušků, mořské želvy, určité druhy krokodýlů a ještěřů, velemloky, latimérie, o některé druhy kaktusů a orchidejí, některé palmy a vzácné exotické dřeviny (brazílské růžové dřevo aj.) a další druhy. Z fauny České republiky sem patří orel královský, orel mořský, sokol stěhovavý a vydra říční.

CITES II

Zahrnuje na 4 000 druhů živočichů a 25 000 druhů rostlin, které by mohly být ohroženy, pokud by mezinárodní obchod s nimi nebyl regulován. Tato příloha obsahuje i druhy snadno zaměnitelné za exempláře CITES I. Kromě druhů zahrnutých v kategorii I. sem patří všechny opice, kytovci, vydry a kočkovité šelmy, hroši, luskouni, řada druhů antilop, nandu pampový, plameňáci, všechny druhy dravců, sov, papoušků (s výjimkou andulky, korely a alexandra malého) a kolibříků, loskuták, rýžovník, ptáci, různé druhy želv, všichni krokodýli, leguáni, varani a hroznýšoví hadi, některé druhy exotických žab a ryb, motýlů, sklípkanů, měkkýšů, mořských korálů, všechny druhy orchidejí a kaktusů, některé agáve, aloe, sukulentní pryšce, tilandsie a masožravé rostliny, ženšen, některé dřeviny a další druhy. Z fauny a flóry České republiky jsou do této kategorie kromě všech dravých ptáků (33 druhů zastiženo v ČR) a sov (12 druhů) zahrnuti vlk, medvěd, rys, kočka divoká, čáp černý, drop velký, pijavka lékařská, jasoň červenooký, celá čeleď vstavačovitých, sněženka podsněžník a brambořík nachový.

CITES III

Zahrnuje 220 druhů živočichů a 8 taxonů (soubor jedinců lišících se určitými znaky a vlastnostmi od všech jiných taxonů) rostlin. Jedná se o druhy, které jsou ohroženy mezinárodním obchodem pouze v určitých zemích a jsou chráněny na návrh těchto zemí. Příkladem může být mrož lední na návrh Kanady či hyenka hřivnatá v Botswaně.

Kategorie v EU

Evropská unie aplikuje přísnější ochranu pro CITES druhy, ale i pro další ohrožené druhy vyskytující se na území EU či druhy, které by mohly ohrozit ekologickou stabilitu a u kterých chce zabránit jejich dovozu na své území. Členské země EU proto mají vlastní seznamy CITES druhů, kde jsou druhy rozděleny do kategorií A,B,C a D.

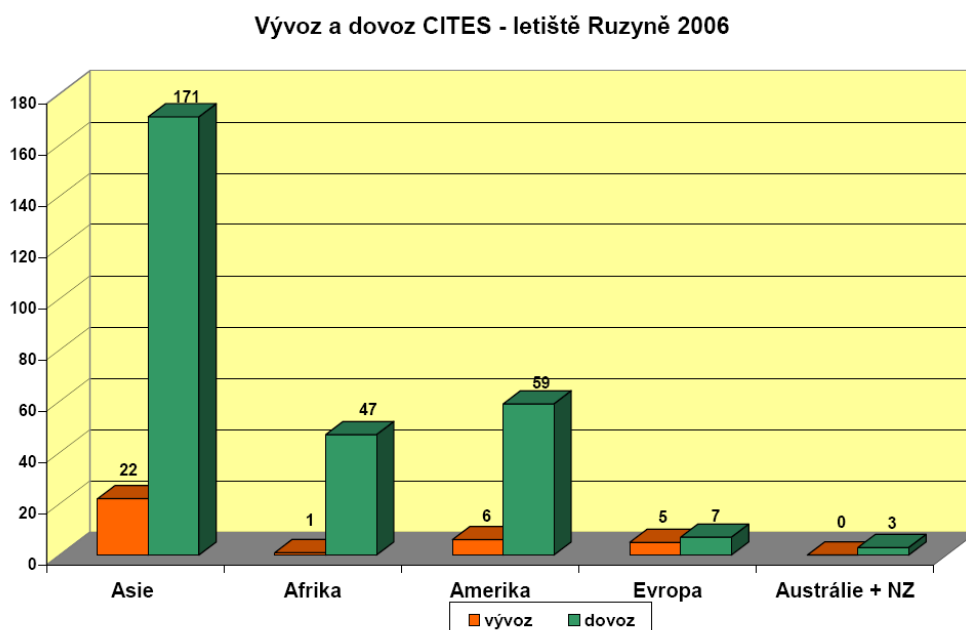
A - druhy CITES I + některé druhy CITES II

B - druhy CITES II + některé CITES III + druhy ohrožující ekologickou stabilitu

C - druhy CITES III

D - neCITES druhy, u nichž EU monitoruje dovoz na své území

Od 1.5.2004 je ČR členskou zemí EU, proto jsou nyní v ČR závazné seznamy kategorií A-D, resp. nařízení Komise (ES) č. 1332/2005.

Graf 1 Statistika CITES (zdroj: www.cizp.cz)

Řešené případy CITES

Zpráva o odebrání 125 ks pěvců a 10 ks dravců a sov

„ČIŽP se zúčastnila domovní prohlídky vedené Policií ČR, při níž bylo zajištěno 10 ks živých dravců a sov (moták pochop, krahujci, poštolky, káňata, výr, kalous ušatý) a dále 125 ks živých pěvců patřících k 44 druhům žijícím na území ČR. 11 ks zajištěných pěvců patřilo mezi ohrožené druhy, 10 ks mezi silně ohrožené druhy a 1 ks slavíka modráčka tundrového je kriticky ohroženým druhem. Dále bylo zajištěno 9 ks vycpanin dravců. Živí jedinci byli většinou zajištěni ve špatném stavu a většina jich v záchranných centrech uhynula, zbytek (48 ks) byl vrácen do volné přírody. Fyzické osobě, která je měla v držení, byla uložena pokuta 80 000 Kč za neprokázání původu a chov bez povolení uvedených jedinců. Krátce poté, co sankce nabyla právní moci, si pokutovaný pořídil několik dalších pěvců, u kterých mu byla za stejné porušení zákona pravomocně uložena pokuta 7000 Kč.“⁶

Obrázek 3 Dravec CITES (zdroj: www.cizp.cz)

⁶ Dostupný z [www: http://www.cizp.cz](http://www.cizp.cz)

Zpráva o dovozu 564 exemplářů ženšenu

„ČIŽP ve spolupráci s celní správou zajistila v březnu 2004 zásilku z Ruska, která obsahovala 564 kořenů ženšenu (*Panax ginseng*). Ruská populace tohoto druhu je chráněna dle Mezinárodní úmluvy CITES a k jeho dovozu do České republiky jsou třeba povolení dle zákona č. 16/1997 Sb. Tato povolení nebyla při dovozu předložena. Kořeny byly vydávány za jiný druh. Provedením mikroskopické a chromatografické analýzy bylo prokázáno, že se jedná skutečně o ženšen. Na základě zjištěných skutečností zahájila ČIŽP s dovozcem správní řízení o odebrání exemplářů a řízení o přestupku.“⁷

Obrázek 4 Rostlina CITES (zdroj: www.cizp.cz)

⁷ Dostupný z [www: http://www.cizp.cz](http://www.cizp.cz)

rok	kontroly počet	pokuty v právní moci (zahrnuje i blokové pokuty)		zabavení v právní moci	
		počet	celkem Kč	počet	počet exemplářů
1997		8	4 600	3	55
1998	573	97	1 132 700	35	1 188 + 145 svazků rostlin
1999	814	109	697 700	77	2 398
2000	768	93	1 199 300	49	686 + 1 339 kg korálů
2001	667	111	504 600	38	76 + 2.5 kg korálů, 8.2 kg kaviáru, 3 kg TCM ⁸
2002	709	111	866 100	45	79 + 480 krabiček TCM, 0.3 kg kaviáru
2003	926	283	523 200	47	277 + 10 kg TCM, 77.5 kg masa
2004	822	144	765 750	17	622 + 25 kg TCM, 0.3 kg korálů
2005	966	195	952 150	49	630 + 203 evropských ptáků
2006	748	129	1 210 950	51	864 + 21.3 kg TCM, 500 balení TCM pilulek, 90 svazků sněženek
2007	654	133	913 250	54	896

Tabulka 1 Přehled činnosti ČIŽP v CITES (zdroj: www.cizp.cz)

⁸ TCM – tradiční čínská medicína

2.1.4 Trestná činnost v oblasti péče o vodní hospodářství

V oblasti vodního hospodářství je trestná činnost charakteristická vysokou latencí. Z úsporných důvodů dochází k zastavení čističek odpadních vod, přičemž nevyčištěné odpadní vody jsou vypouštěny přímo do vodních toků a dochází ke kontaminaci vodních zdrojů. K další trestné činnosti může dojít při skladování nevyužitých kalů, které se skladují nezákonným způsobem a průsaky do okolní zeminy znečišťující spodní vody. Usazeniny na dně vodních toků a nádrží jsou navíc často vážně kontaminovány, takže pokud by byly klasifikovány stejně jako odpady, byly by označeny za nebezpečné.

Nejčastěji páchaná trestná činnost v oblasti vodního hospodářství souvisí s úniky ropných produktů do vod, v oblasti zemědělství s používáním dusíkatých hnojiv, fosfátů a pesticidů, stejně tak i v souvislosti s chovem domácího zvířectva.

Působení ČIZP v oblasti ochrany vod

„Do vzniku České inspekce životního prostředí (1991) zabezpečovala dozor nad ochranou vod Státní vodohospodářská inspekce (později Česká vodohospodářská inspekce), zřízená v roce 1960 jako odborný kontrolní orgán pro vodní hospodářství. Teprve začleněním do České inspekce životního prostředí se tato instituce stala orgánem státní správy na úseku vodního hospodářství s oprávněním ukládat finanční sankce a opatření k nápravě.“⁹

Hlavní povinností úseku ochrany vod je dozor nad dodržováním zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a rozhodnutí podle něj vydaných. Tato činnost zahrnuje kontroly u zdrojů znečištění, respektive ohrožení jak komunální, tak i průmyslové a zemědělské sféry.

Povinností inspekce je vyžadovat odstranění zjištěných nedostatků a závad, jejich příčin a škodlivých následků. Dále musí ukládat opatření k jejich odstranění a nápravě a viníky pokutovat. „V případě, že dochází k velmi závažnému ohrožení životního prostředí, je inspekce oprávněna nařídit zastavení výroby nebo jiné činnosti, která ohrožení způsobuje a to až do doby odstranění nedostatků nebo jejich příčin.“¹⁰

⁹ Dostupný z www: <http://www.cizp.cz>

¹⁰ Dostupný z www: <http://www.cizp.cz>

Svůj dozor zaměřuje inspekce zejména na:

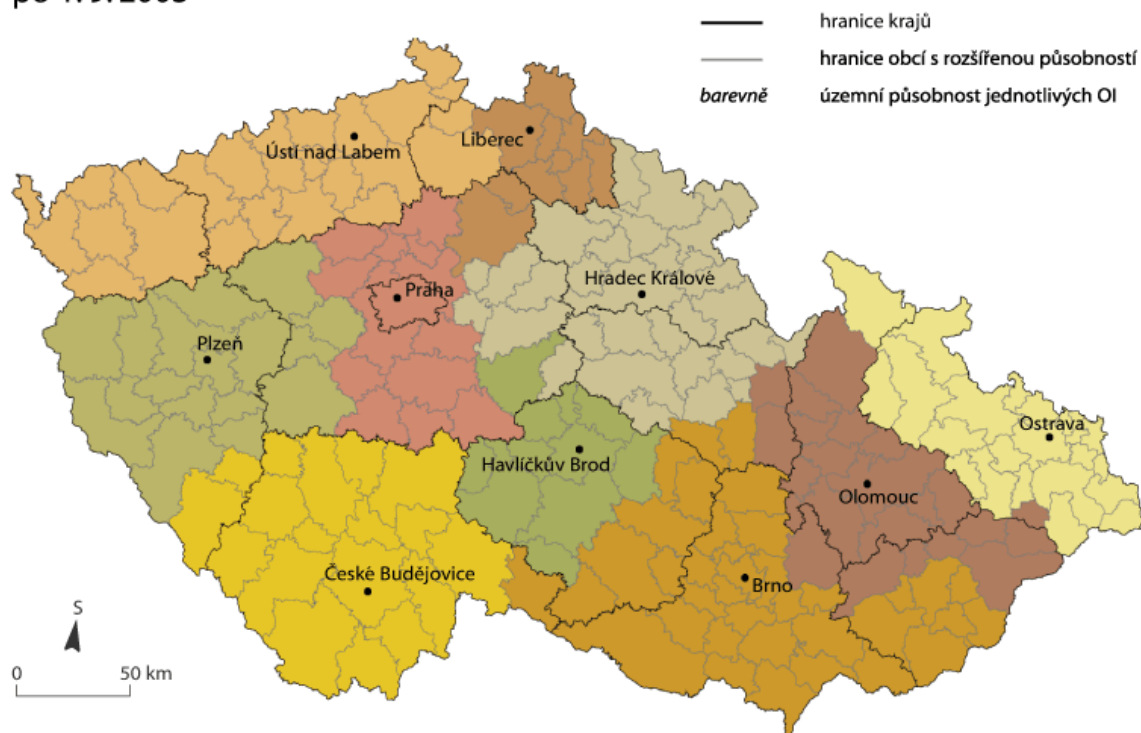
- „vypouštění odpadních vod do vod povrchových a podzemních
- vypouštění odpadních vod s obsahem zvláště nebezpečných závadných látek do veřejných kanalizací
- výstavbu, provoz a údržbu čistíren odpadních vod a jiných zařízení ke zneškodnění, snížení nebo odstranění znečištění vod
- ochranu povrchových a podzemních vod před znečištěním závadnými látkami, které nastává především při manipulaci s těmito látkami ve větším rozsahu
- dodržování ustanovení vodního zákona o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových znečišťovateli“¹¹

Od doby účinnosti zákona č. 254/2001 Sb., o vodách vede ČIŽP centrální evidenci havárií ohrožujících jakost povrchových a podzemních vod. Specifickým problémem jsou kontaminace podzemních vod, horninového prostředí, staveb a nevyhovující skládky. Inspekce ukládá rozhodnutí o nápravných opatřeních a kontroluje průběžně jejich plnění.

V roce 2000 nabyl platnosti zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky. Tento zákon zpřísňuje podmínky pro provoz vybraných zařízení a objektů, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná látka či chemický přípravek. Na základě zmíněné právní normy vykonává oddělení ochrany vod svoji kontrolní činnost také nad těmito zařízeními.

¹¹ Dostupný z www: <http://www.cizp.cz>

Územní působnost OI ČIŽP ve složce **ochrany vod**
po 1. 9. 2003

Obrázek 5 Působnost ČIŽP v oblasti ochrany vod (zdroj: www.cizp.cz)

3 ZÁKONNÁ ÚPRAVA

3.1 Zákonná úprava v České republice

Základní pojmy související s ochranou životního prostředí jsou stanoveny v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Kromě zákona o životním prostředí existuje řada dalších obecně závazných předpisů, resortních předpisů, metodických pokynů, návodů a sdělení.

Vybrané zákony týkající se problematiky ochrany životního prostředí:

- zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů
- zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší)
- zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů
- zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých dalších zákonů
- zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa
- zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí)
- zákon č. 305/2000 Sb., o povodích
- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů

3.2 Mezinárodní zákonná úprava

Ekologická, jinak řečeno environmentální, politika Evropského společenství je řešena v tzv. akčních programech. První z těchto programů byl přijat na mezinárodní konferenci OSN o životním prostředí ve Stockholmu v roce 1972. Závěry této konference byly následně přijaty Evropským společenstvím v roce 1973 jako již výše zmíněný První akční program. Zde byly stanoveny základní zásady pro právní úpravu a priority v oblasti životního prostředí. V následujících letech se připojilo dalších pět akčních programů, z nichž posledním je program s názvem "Životní prostředí 2010: Naše budoucnost, naše volba". Mezi jeho priority patří zejména boj se změnami klimatu a s globálním oteplováním, ochrana životního prostředí, volně žijících zvířat a planě rostoucích rostlin, řešení ekologických a zdravotních otázek, ochrana přírodních zdrojů a nakládání s odpady. Program platí pro období 2001 - 2010 a byl přijat Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady EU číslo 1600/2002/ES ze dne 22. července 2002.

Dalším důležitým dokumentem týkajícím se oblasti mezinárodní úpravy životního prostředí je jednotný evropský akt. Tento začlenil do Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství z roku 1957 důležitou kapitolu „Životní prostředí“. Z pohledu mezinárodního práva se jednalo o důležitý krok, jelikož ochrana životního prostředí se tak stala součástí primárního právního aktu Evropského společenství, který je závazný pro všechny členské země. Jednotným evropským aktem tak bylo například stanoveno za cíl zlepšování kvality životního prostředí, přispívání k ochraně lidského zdraví, formulování základních principů ekologické politiky jako zásady prevence nebo stanovení zásady integrace politiky životního prostředí do ostatních politik.

K dalším zásadním dokumentům, které mají rovněž povahu primárního mezinárodního práva životního prostředí, je Maastrichtská smlouva z roku 1992 a Amsterodamská smlouva z roku 1997. Oba tyto dokumenty rozšířily již zmiňovanou Smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství o další úpravu otázek životního prostředí, včetně otázek rozhodování Rady Evropy a Evropského parlamentu v oblasti životního prostředí.

4 EKOLOGICKÁ HNUTÍ

4.1 Arnika

Arnika je občanské sdružení založené 29. září 2001. Zabývá se ochranou mokřadů a vodních toků, omezováním znečištění životního prostředí toxickými látkami a odpady a podporou účasti veřejnosti v rozhodování o životním prostředí. Významnou roli v její činnosti hraje spolupráce s dalšími nevládními organizacemi na úrovni České republiky i na mezinárodní úrovni.

Sdružení se hlásí k Etickému kodexu ekologických organizací, pravidlům transparentnosti nevládních neziskových organizací v oblasti dárcovství a sponzorství ze strany komerčních subjektů. Má vlastní zásady pro přijímání finančních darů.

V České republice je členem Aliance pro zachování Labe v Čechách a Sasku a založila Koalici neziskových organizací pro cyklistiku a pěší dopravu v Děčíně. Dále je členem asociace nevládních ekologických organizací Zelený kruh ČR. Na mezinárodní úrovni koordinuje evropskou skupinu Globální síť za eliminaci perzistentních látek (International POPs Elimination Network). Současně je Arnika členem mezinárodní koalice Zdravotnictví bez poškozování lidského zdraví (Health Care Without Harm).

Činnost sdružení:

- **toxické látky a odpady**

Životní prostředí České republiky je zamořeno různými toxickými látkami, například dioxiny, PCB či těžkými kovy. Část těchto látek se do prostředí dostává z odpadů a z procesů jejich zpracování. „Snažíme se o jejich omezení a usilujeme o přísnější zákony a zavedení tzv. "čistší výroby" či důsledné recyklace odpadů. Prosazujeme právo občanů na informace o toxických látkách v životním prostředí, které ještě stále není v České republice samozřejmostí.“¹²

¹² Dostupný z www: <http://www.arnika.org>

- **ochrana přírody**

Tento program se zaměřuje na ochranu vodních toků a mokřadů a na vztah člověka k přírodě a krajině. Cílem je také šetrné hospodaření a vhodný management vodních toků. „Další důležitou činností programu Ochrana přírody je záchrana mizejících druhů rostlin a živočichů v jejich původních biotopech a zachování přirozené rovnováhy krajiny.“¹³

- **centrum pro podporu občanů**

Poradna Centra pro podporu poskytuje bezplatnou pomoc obcím, občanským sdružením i jednotlivcům v případech ohrožení životního prostředí či lidského zdraví. Zaměřuje se zejména na problematiku ochrany vod a vodních toků, toxické látky a odpady, životní prostředí měst, kácení stromů, právo na informace a účast veřejnosti v rozhodování.

4.2 Český svaz ochránců přírody

„Český svaz ochránců přírody (ČSOP) je občanské sdružení, jehož členy spojuje aktivní zájem o ochranu přírody a životního prostředí. Posláním svazu je ochrana a obnova přírody, krajiny a životního prostředí, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života. Dnes čítá ČSOP již na 9 000 členů, patří mezi ně profesionální odborníci, zkušení dobrovolníci i ti, kteří prostě "jen" mají rádi přírodu.“¹⁴

Činnost sdružení

- péče o přírodně cenná území
- přírodovědné průzkumy a mapování
- zachování druhového bohatství živočichů a rostlin v České republice
- práce s dětmi a mládeží
- vzdělávání a osvěta veřejnosti
- péče o zraněné a jinak handicapované živočichy
- účast při rozhodování ve správních řízeních
- ochrana kulturních památek

¹³ Dostupný z www: <http://www.arnika.org>

¹⁴ Dostupný z www: <http://www.csop.cz>

Struktura ČSOP:

- základní organizace
- územní a zájmové složky
- ústřední orgány

Základní organizace jsou základními jednotkami ČSOP. Jejich počet dosahuje téměř 400 a jsou rozmístěny po celé republice. Je v nich organizována převážná většina členů ČSOP. Každá základní organizace má vlastní právní subjektivitu a vlastní volené orgány.

Územní a zájmové složky jsou sdružení více základních organizací s právní subjektivitou. Prakticky se jedná o regionální sdružení a zájmová sdružení.

Ústředními orgány ČSOP jsou:

- sněm je nejvyšším orgánem ČSOP, je tvořen volenými delegáty, rozhoduje o nejdůležitějších otázkách a určuje cíle a úkoly. Volí předsedu ČSOP, Ústřední výkonnou radu a Ústřední kontrolní a revizní komisi ČSOP na tříleté volební období
- ústřední výkonná rada je tvořena předsedou a volenými členy ČSOP, za svou činnost odpovídá sněmu
- ústřední kontrolní a revizní komise provádí kontrolu hospodaření, majetkových a finančních záležitostí, poradenskou, metodickou a konzultační službu

4.3 Děti Země

„Děti Země za svůj vznik považují setkání asi 60 lidí z celé ČR dne 28. září 1989 v Kulturním středisku Delta v Praze 6. Při další schůzce 27. října 1989 byl tento záměr potvrzen, takže následně došlo k transformaci tehdejší pražské 75. ZO ČSOP "Bořena" v novou ekologickou organizaci Děti Země, do níž se ihned přihlásilo kolem 60 lidí.“¹⁵

Sdružení působí prostřednictvím poboček zaměřených místně a klubů zaměřených tematicky (např. Klub ochrany dravců a sov, klub Za záchranu Polabí apod.).

¹⁵ Dostupný z www: <http://www.detizeme.cz>

„Část vedení Děti Země po rozsáhlé diskusi a výsledku hlasování o budoucí struktuře sdružení, které se uskutečnilo na Radě v Plzni 29. září 2001, odchází a zakládá novou ekologickou organizaci pod názvem Arnika.“¹⁶ Následkem toho pak dochází k nutné změně členství ve vrcholných orgánech sdružení a k dalším vnitřním změnám s cílem pokračovat v cílech stanovených Děti Země, to znamená zejména ochrana přírody a životního prostředí a podpora veřejnosti a nutných opatření k jeho zlepšování.

Výkonným orgánem sdružení je Rada Děti Země, která se schází minimálně čtyřikrát do roka. Nejvyšším orgánem je Výroční shromáždění členů, které je Radou svoláváno každý rok na podzim. Zde se volí členové Rady, včetně Užšího kolegia (tj. předsedy a místopředsedů).

Činnost sdružení:

- **Doprava**

Hlavní akce programu Doprava je Den bez aut. Jednou za rok v krátkém časovém období se snaží ve sdělovacích prostředcích a mezi veřejností zviditelnit dopravní aktivity občanských sdružení, institucí a měst a upozornit tak na existující nebo nově vzniklé dopravní problémy, včetně jejich alternativních řešení.

Ostatní akce programu Doprava se například dotýkají tématu dálnice D47, zabývají se ekologickou dopravní poradnou nebo podporou cyklistiky v Praze, Plzni a Liberci.

- **Příroda**

Hlavní akce programu Příroda je Akce Falco, která se zabývá ochranou ohrožených hnízd vzácných dravců. Tato akce se stala jednou z nejdůležitějších činností. Během dalších let se sdružení podařilo uhlídat před překupníky zvířat a rušením návštěvníky přírody několik desítek mláďat rarohů velkých, sokolů stěhovavých a orlů královských v České republice i na Slovensku.

Ostatní kampaně tohoto programu se v hlavní míře týkají ochrany přírody. Jsou to například akce jako ochrana sov pálených a realizace projektů praktické ochrany,

¹⁶ Dostupný z www: <http://www.detizeme.cz>

nakládání s odpady nebo cílená ochrana vytipovaných opuštěných pískoven, které se staly útočištěm mnoha vzácných nebo ohrožených druhů rostlin i živočichů.

- **Věc veřejná**

Hlavní akce programu Věc veřejná je Ropák roku. Je to anketa o antiekologický čin a cílem je upozornit na konkrétní činy jednotlivců, kteří by svým záměrem, rozhodnutím či prosazením konkrétní stavby mohli způsobit nebo již způsobili poškození životního prostředí nebo přírody.

Další témata tohoto programu se týkají kácení stromů u supermarketů Lidl, kampaně za odstranění nelegálních billboardů či velkokapacitní chovy hospodářských zvířat. Jednou ze zajímavých akcí je také Zelená perla. Jedná se o anketu o antiekologický výrok. Cílem je upozornit na neomalené výroky lidí za uplynulý rok, kteří v nich bagatelizují jak životní prostředí a přírodu, tak i jejich ochranu ze strany ekologů a aktivistů občanských sdružení (výroky publicistů a zástupců sdělovacích prostředků nejsou od roku 1997 hodnoceny). „Anketa vznikla v roce 1995 pod názvem O nejpitomějším výroku v oblasti životního prostředí, v roce 1997 však byla přejmenována na Zelenou perlu roku. Probíhá na území České republiky současně s anketou o titul Ropák roku.“¹⁷

4.4 Greenpeace

Historie Greenpeace sahá do roku 1971. Tehdy prováděly Spojené státy na ostrově Amchitka u západního pobřeží Aljašky testy jaderných zbraní v atmosféře. Tento ostrov byl nejenom posledním útočištěm tří tisíc ohrožených mořských vyder, domovem orla, sokola stěhovavého a dalších divokých zvířat, ale nalézal se též v epicentru nejčastějších zemětřesení na světě.

Dvanáct mužů si pronajalo rybářskou loď a vypravilo se z kanadského Vancouveru, aby jadernému testu zabránili. Zvolili si název, který vyjadřoval zájem o přírodu i jejich snahu zbavit svět jaderné hrozby - Greenpeace (zelený mír).

¹⁷ Dostupný z www: <http://www.detizeme.cz>

Obrázek 6 Bob Hunter a Ben Metcalfe na první akci Greenpeace (zdroj: www.greenpeace.org/czech)

Činnost sdružení:

- **Klima a energetika**

Nejdůležitějším mezinárodním cílem Greenpeace je zabránit globálním klimatickým změnám, které lidstvo způsobuje vypouštěním skleníkových plynů. Pro českou pobočku je v současné době prioritou zachování ekologických limitů těžby hnědého uhlí v Severních Čechách.

- **Genetická modifikace**

Geneticky modifikované organismy. Co tento pojem znamená? „V genech je uložena informace o stavbě každého živého organismu a jeho fungování. V přírodě se kříží, tedy kombinují, pouze geny blízce příbuzných druhů nebo jedinců v rámci stejného druhu. Genetické inženýrství však umožňuje přenášet geny i mezi odlišnými druhy a měnit tak živé organismy způsobem, který by v přírodě nebyl možný.“¹⁸ Vědci tak například vkládají

¹⁸ Dostupný z [www: http://www.greenpeace.org](http://www.greenpeace.org)

do DNA rajčat geny z bakterie, do jahod geny z ryby a do ovoce geny lidské. Tímto způsobem vznikají geneticky modifikované organismy, které bývají označovány zkratkou GMO.

- **Toxické znečištění**

Chemický průmysl rok co rok pokračuje ve výrobě a vypouštění tisíců chemických látek, ve většině případů s nedostatečnými testy nebo zcela bez nich a bez znalostí jejich dopadů na člověka a životní prostředí.

„Na světě se používá každým rokem stále více a více elektroniky. To způsobilo obrovský boom v nárůstu elektronického odpadu, který obsahuje nebezpečné toxické chemikálie a těžké kovy, které nemohou být bezpečně zlikvidovány nebo recyklovány.“¹⁹ Greenpeace se snaží přimět přední výrobce elektroniky, aby zamezili přívalu toxického odpadu. V současné době vede kampaň, která je výzvou pro společnost Apple, aby se stala zeleným lídrem elektronického průmyslu.

4.5 Hnutí Brontosaurus

Hnutí Brontosaurus bylo založeno v roce 1974. Je nevládní neziskovou organizací, jejímž předmětem činnosti je hlavně práce s dětmi a mládeží, u nichž se zaměřuje na mimoškolní výchovnou činnost.

Činnost sdružení:

- **Akce příroda**

Jedná se o dobrovolnický projekt, který spojuje všechny akce na pomoc přírodě. Navazuje tak na starší Akci Brontosaurus, která se poprvé uskutečnila v roce 1974. Původně šlo o jednorázovou pomoc přírodě. Zájem veřejnosti byl však důvodem vzniku samotného Hnutí Brontosaurus.

¹⁹ Dostupný z [www: http://www.greenpeace.org](http://www.greenpeace.org)

- **Ekofór**

Ekofór je soutěž kreslených a fotografických vtipů s tematikou životního prostředí. Soutěž vznikla v roce 1979 a probíhala až do revoluce v roce 1989. V roce 2004 pak byla obnovena.

- **Ekostan**

Ekostan je informační stan, který putuje po různých festivalech, veletrzích a dalších velkých akcích v České republice a nabízí pestrou paletu informací o environmentálních tématech. Návštěvníci akce se tak mají možnost seznámit se současnými problémy životního prostředí a s možnostmi jejich řešení.

Na Ekostanu jsou k dispozici materiály o ekozemědělství, odpadech, právech zvířat, ochraně přírody a krajiny, energiích, lesích a podobně. Kromě informací o činnostech Hnutí Brontosaurus jsou zde k dispozici také informace o činnostech ostatních ekologických organizací.

- **Ekoporadna**

Služba Ekoporadny je zajišťována formou mobilní nebo formou kamennou v prostorách kanceláře sdružení. Poradenská činnost je zajištěna v rámci Sítě environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Jihomoravského kraje. V rámci tohoto projektu je prováděno i školení pro pracovníky Ekoporadny.

4.6 Hnutí DUHA

Činnost tohoto sdružení je na celostátní i místní úrovni. Hnutí DUHA je zároveň členem světového sdružení ekologických organizací Friends of the Earth International.

Místní pobočky prosazují zejména výstavbu cyklostezek, recyklaci odpadů nebo vystupují proti životnímu prostředí škodícím projektům, účastní se přípravy územních plánů, sází stromy, pořádají přednášky nebo také podporují prodej zdravých potravin z ekologického zemědělství. Často úspěšně spolupracují s obecními nebo městskými úřady.

Hnutí DUHA pracuje v několika oblastech životního prostředí. V každé této oblasti má stanovené okruhy působnosti, na které se snaží z pozice hnutí za ochranu životního prostředí působit.

Činnost sdružení:

- **Odpady**

Do této oblasti hnutí zahrnuje programy týkající se spotřeby surovin, plýtvání surovin i energií, skládek, pálení odpadu a recyklačních služeb.

- **Energetika**

Hnutí se zasadilo o vznik zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře využívání obnovitelných zdrojů. Dalším krokem ke zlepšení situace na poli energetiky je otevření trhu menším firmám a ne jen obřím gigantům. Hnutí DUHA se také snaží upozornit na velký objem exportu energie, díky kterému dochází k čerpání energetických zdrojů, které můžeme v budoucnu potřebovat.

- **Lesy**

V tomto programu se hnutí zaměřuje na otázky kácení posledních českých pralesů, ochranu vzácných šelem před nezákonným odstřelem a přemnožení zvěře.

- **Zemědělství**

Více než cokoli jiného utváří českou krajinu. Hnutí se zaměřuje na nadměrné používání hnojiv a pesticidů a na ustupující lesy a louky před lány polí. Dále podporuje rozvoj ekologického zemědělství, které vylučuje používání pesticidů a umělých hnojiv. K regulaci plevelů či škůdců využívá biologických metod. Vyžaduje přívětivé zacházení se zvířaty, dostávají tak volný výběh a přirozená krmiva.

- **Doprava**

Ke snížení problému v odvětví dopravy navrhuje hnutí zavést mýtné na všechny silnice a všechny nákladní automobily. Sazba poplatků by měla být taková, aby více motivovala k přeložení nákladu na železnice.

- **Ekologická legislativa**

Díky pokroku předchozích osmnácti let došlo ke zlepšení ekologických standardů. Zákonem o ovzduší klesly emise oxidu siřičitého z uhelných elektráren, chemického průmyslu a dalších zdrojů o více než 80 procent. Zákon o ochraně přírody a krajiny zajišťuje lepší péči o zeleň, staré stromy nebo nejvzácnější místa v České republice jako jsou pralesy v Beskydech či třeboňské rybníky. Na základě zákona o posuzování vlivů na životní prostředí musí každý velký projekt projít ekologickým auditem a místní lidé mají právo se k němu vyjádřit.

5 MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE S ÚČASTÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Ochrana životního prostředí se stala globálním problémem, jehož řešení nelze hledat pouze na území jednoho státu či regionu. Vypořádání se s ním vyžaduje komplexní přístup přesahující hranice států i kontinentů.

„Mnoho státních politik má vedlejší dopady na rozvojové státy, zejména pak současné trendy spotřeby a výroby v evropském regionu s sebou přinášejí environmentální následky na třetí země a přispívají ke globálním environmentálním problémům.“²⁰

Mezníkem v uvědomění si a pojmenování problémů životního prostředí byl rok 1972, kdy Spojené národy svolaly do Stockholmu první světovou konferenci o životním prostředí.

Při jednáních na této konferenci bylo konstatováno, že celému světu hrozí globální ekologická katastrofa, pokud nebudou podniknuty kroky k zastavení znečišťování životního prostředí.

V následujícím období vznikly na mezinárodní úrovni orgány a instituce, jejichž náplní se stala ochrana životního prostředí. Otázkou se postupně začala vážně zabývat většina mezinárodních institucí jako je Světová obchodní organizace, Mezinárodní banka pro rekonstrukci a rozvoj a další.

„Česká republika se během devadesátých let minulého století zapojila do environmentálních aktivit těchto mezinárodních organizací. Zvláště po vstupu do Evropské unie, která sehrává v mezinárodních environmentálních procesech vedoucí úlohu, získala výraznou příležitost intenzivněji se zapojovat do mezinárodního dialogu o otázkách ochrany životního prostředí a udržitelném rozvoji a do mechanismů mezinárodní spolupráce.“²¹ Aktivitami na svém vlastním území i podporou aktivit v jiných oblastech světa tak má Česká republika možnost podílet se na řešení problémů v širším kontextu mezinárodní environmentální politiky.

²⁰ Dostupný z www: <http://www.env.cz>

²¹ Dostupný z www: <http://www.env.cz>

Členství ČR v mezinárodních organizacích:

- Organizace spojených národů (OSN)
- Komise OSN pro udržitelný rozvoj (CSD)
- Evropská hospodářská komise OSN (EHK OSN)
- Program OSN pro životní prostředí (UNEP)
- Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO)
- Rada Evropy
- Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 DOTAZNÍK

6.1 Cíl průzkumné části

Cílem praktické části mé práce je objektivní zjištění vědomostí a názorů lidí týkajících se pojmu ekologická kriminalita a vzorku chování obyvatel České republiky. Výsledkem průzkumné části bude tedy ucelený pohled na veřejné mínění obyvatel.

6.2 Dotazníková metoda

Pro získání požadovaných informací jsem zvolila dotazníkovou metodu. Domnívám se, že tento druh metody je pro daný účel nejvhodnější z důvodu:

- velkého počtu dotazovaných najednou
- rychlosti vyhodnocení
- přesné formulace otázek respondentům
- textové části k vyjádření poznámky či nespokojenosti

Použitý dotazník byl vypracován tak, aby v něm byly zohledněny všechny věkové skupiny obyvatel. Není tedy zaměřen na určitou skupinu. Z toho vyplývá větší objektivnost výsledků.

6.3 Charakteristika výzkumného vzorku

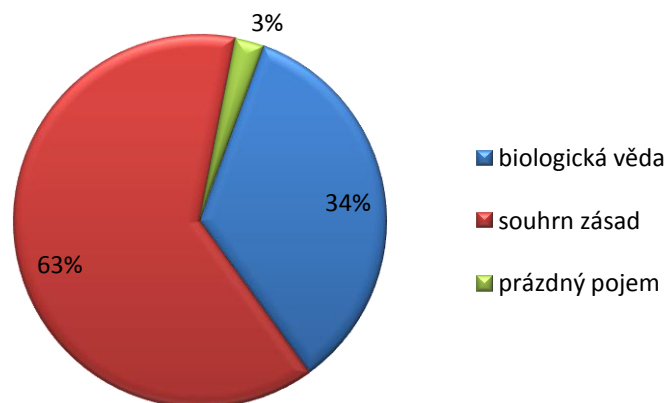
K realizaci cílů byla zvolena opravdu široká škála obyvatel. Do skupiny respondentů byli zahrnuti studenti středních škol, vysokých škol, pracující i lidé důchodového věku. Z hlediska bydliště jsem zohlednila podmínky i možnosti dané lokality, a proto jsou ve vzorku obyvatel zahrnuti obyvatelé obcí, maloměst, velkoměst a také obyvatelé hlavního města. Získané vzdělání má také do jisté míry vliv na chování člověka, proto jsou mezi dotazovanými lidé s výučním listem, absolventi středních škol, vyšších odborných škol a také škol vysokých.

Výzkumu se zúčastnilo celkem 219 lidí. Z tohoto celkového počtu dotázaných jsem byla nucena 19 dotazníků vyřadit z důvodu neúplnosti dotazníku. Celkový vzorek obyvatel tedy čítá 200 respondentů.

6.4 Vyhodnocení otázek

1. Co si představujete pod pojmem ekologie?

- a) biologická věda zkoumající vztah organismů a jejich prostředí
- b) vnímám ji jako souhrn zásad na ochranu přírody
- c) ekologie je pro mě pouze prázdným pojmem

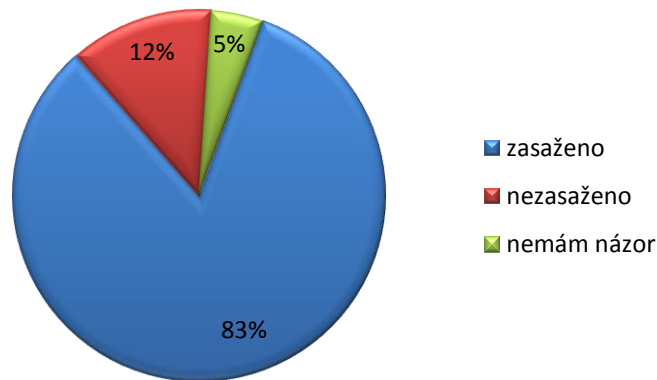
Graf 2 Procentuální úspěšnost otázky č. 1

Slovní ohodnocení

Ekologii si nejvíce představujeme jako souhrn zásad na ochranu přírody (63%, 126 lidí). Jako biologickou vědu zkoumající vztah organismů a jejich prostředí ekologii vnímá 34% (tj. 69 lidí) a pouze pro 3% (tj. 5 lidí) je ekologie pouze prázdný pojem.

2. Jaký máte názor na současný stav životního prostředí?

- a) životní prostředí je silně zasaženo činností člověka
- b) příroda není zásahy člověka nijak zvlášť postižena
- c) nemám názor, stejně na současném stavu nic nezměním

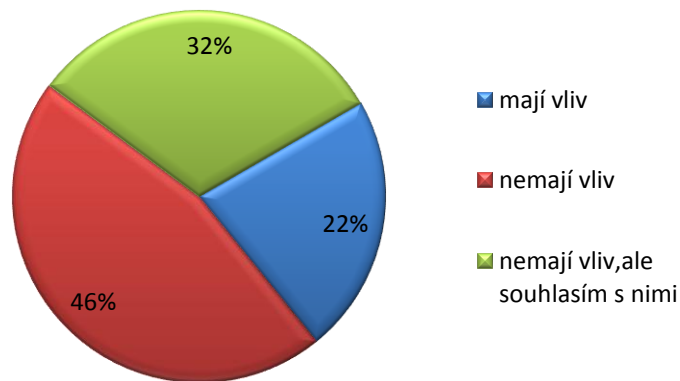
Graf 3 Procentuální úspěšnost otázky č. 2

Slovní ohodnocení

Celkem 83% (tj. 166 lidí) míní, že životní prostředí je silně zasaženo činností člověka. To, že příroda není zásahy člověka nijak zvlášť postižena, si myslí 12% respondentů (tj. 25 lidí) a 5% z dotázaných (tj. 9 lidí) nemá názor, jelikož na současném stavu nic nezmění.

3. Jaký máte názor na činnost ekologických hnutí v ČR?

- a) svými aktivitami přispívají ke zlepšení nebo nápravě ekologických problémů
- b) nemají dostatečnou sílu k ovlivnění zásadních ekologických otázek
- c) nemají dostatečnou sílu, nicméně s jejich činností souhlasím

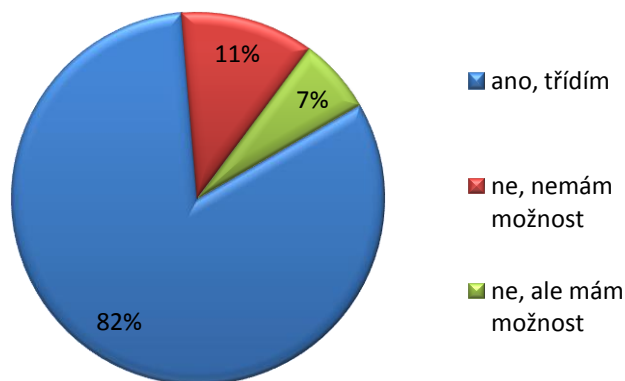
Graf 4 Procentuální úspěšnost otázky č. 3

Slovní ohodnocení

Téměř polovina dotázaných (46%, 92 lidí) soudí, že ekologická hnutí nemají dostatečnou sílu k ovlivnění zásadních ekologických otázek. Ekologická hnutí nemají dostatečnou sílu, ale přesto s jejich činností souhlasí 32% (tj. 63 lidí). To, že ekologická hnutí svými aktivitami přispívají ke zlepšení nebo nápravě ekologických problémů, je názorem 22% respondentů (tj. 45 lidí).

4. Třídíte odpad?

- a) ano, třídím
- b) ne, nemám možnost
- c) ne, i když mám možnost

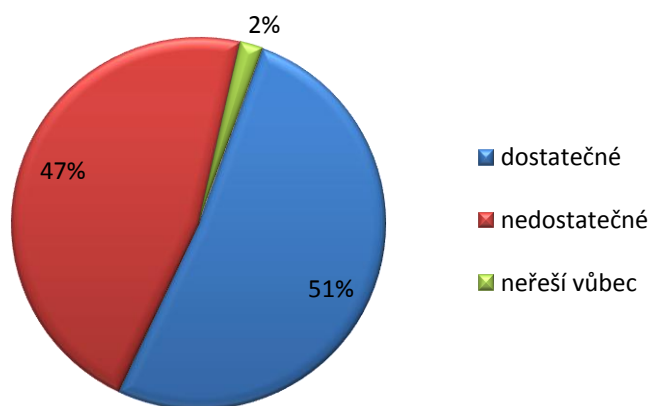
Graf 5 Procentuální úspěšnost otázky č. 4

Slovní ohodnocení

Největší procento dotázaných, celkem 82% (tj. 164 lidí) uvedlo, že třídí odpad. Další dvě skupiny jsou téměř totožné, a to 11% (tj. 23 lidí), kteří odpad netřídí z důvodu chybějících možností a 7% (tj. 13 lidí), kteří odpad netřídí, i když mají možnost.

5. Myslíte si, že podpora třídění odpadů ze strany měst a obcí je dostatečná?

- a) ano, jsem s jednáním obce spokojený(á)
- b) ne, jednání obce se mi zdá nedostatečné
- c) ne, obec se tříděním odpadů nezabývá vůbec

Graf 6 Procentuální úspěšnost otázky č. 5

Slovní ohodnocení

51% dotázaných (tj. 103 lidí) má dojem, že podpora ze strany měst a obcí je dostatečná, 47% (tj. 93 lidí) nicméně míní, že podpora je nedostatečná a pouhé 2% respondentů (tj. 4 lidé) tvrdí, že obce se tříděním odpadů nezabývají vůbec.

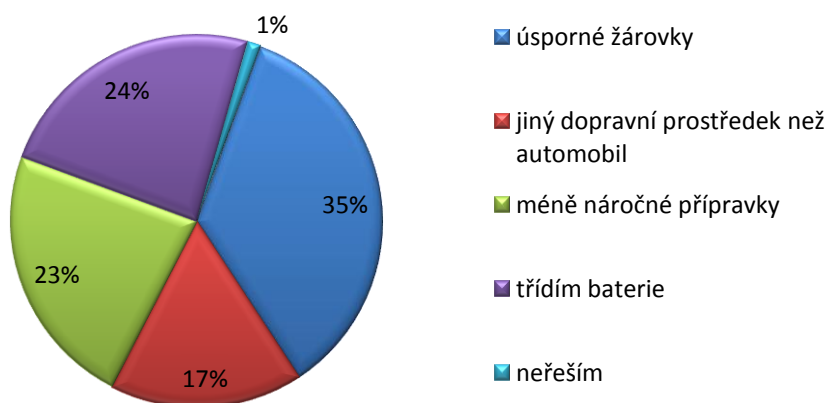
6. V případě, že nejste s postupy města nebo obce spokojeni, máte vlastní nápad na vylepšení stávající situace? Napište, prosím, svůj názor.

Na tuto otázku zareagovalo celkem 30% respondentů (tj. 60 lidí). Nejrozšířenější výtkou je fakt, že lidé nevěří transparentnosti dalšího osudu tříděného odpadu. Hodně dotázaných tvrdí, že osobně viděli, jak všechny vytríděné suroviny nakonec končí na jedné skládce. Toto považuji za opravdu velký protiargument vůči veškerým snahám státních i nestátních organizací jak podpořit třídění odpadu.

Na podobné úrovni je také to, že lidem chybí více kontejnerů na plasty, papír a sklo. Dále pociťují velký nedostatek kontejnerů na kovový odpad, hliník i obaly od potravin (např. Tetra-pak). Chybí také větší množství sběrných dvorů, kam by lidé mohli odvézt nebezpečný odpad, nepotřebné oblečení, boty, koberce a další domácí vybavení.

7. Jakým způsobem šetříte nejvíce životní prostředí? (možnost více odpovědí)

- a) používám úsporné žárovky
- b) v případě možnosti volby raději použiji jiný prostředek než automobil
- c) používám varianty přípravků méně zatěžujících životní prostředí
- d) použité baterie nevyhazuji, odevzdávám je na sběrných místech
- e) otázky ochrany životního prostředí neřeším vůbec

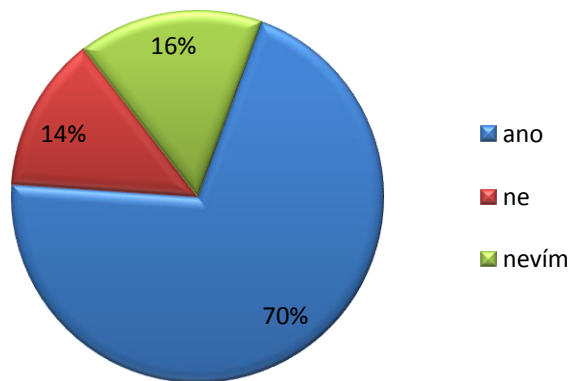
Graf 7 Procentuální úspěšnost otázky č. 7

Slovní ohodnocení

Dotázaní šetří nejvíce životní prostředí těmito způsoby: úsporné žárovky používá 35% (tj. 151 lidí), použité baterie třídí 24% (tj. 102 lidí), přípravky méně zatěžující životní prostředí používá 23% (tj. 99 lidí), jiný dopravní prostředek než automobil použije v případě volby 17% (tj. 72 lidí) a jen 1% respondentů (tj. 5 lidí) neřeší otázky životního prostředí vůbec.

8. Má Vaše obec či město vybudovanou čističku odpadních vod?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

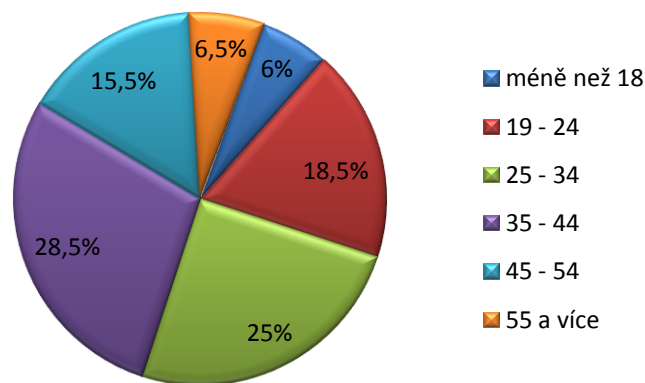
Graf 8 Procentuální úspěšnost otázky č. 8

Slovní ohodnocení

Z celkového počtu dotázaných 70% (tj. 141 lidí) uvedlo, že v místě jejich bydliště je vybudována čistička odpadních vod, 16% (tj. 32 lidí) neví, zda je čistička zřízena a 14% (tj. 27 lidí) říká, že čističkou jejich obec nedisponuje. V tomto případě se jednalo výhradně o obce.

9. Kolik je Vám let?

- a) méně než 18
- b) 19 – 24
- c) 25 – 34
- d) 35 – 44
- e) 45 – 54
- f) 55 a více

Graf 9 Procentuální úspěšnost otázky č. 9

Slovní ohodnocení

Z celkového počtu 200 lidí je 28,5% (tj. 57 lidí) ve věku 35 – 44 let, 25% (tj. 50 lidí) ve věku 25 – 34 let, 18,5% (tj. 37 lidí) ve věku 19 - 24 let, 15,5% (tj. 31 lidí) ve věku 45 – 54 let, 6,5% (tj. 13 lidí) ve věku 55 let a více a 6% (tj. 12 lidí) ve věku 18 let a méně.

6.5 Resumé průzkumné části

Z výzkumu vyplývá, že nadpoloviční většina dotázaných pohlíží na ekologii jako na souhrn zásad na ochranu přírody. Pro většinu ze zbytku dotázaných je ekologie spíše biologická věda zkoumající vztah organismů a jejich prostředí a malé procento uvádí, že ekologie pro ně nic neznamená.

Zajímavým zjištěním je, že drtivá většina respondentů považuje životní prostředí znečištěné a silně zasažené činností člověka.

V otázce ekologických hnutí jsou lidé spíše nakloněni názoru, že jejich činnost nemá význam. Nicméně i tak nemalé procento s jejich činností souhlasí. Nejmenší podíl z dotazovaných pak soudí, že ke zlepšení situace životního prostředí ekologická hnutí přispívají.

Potěšujícím zjištěním je, že většina dotázaných třídí alespoň částečně odpad. Srovnatelné jsou pak výsledky, které ukazují, že lidé netřídí odpad z důvodu neumožnění třídění a že netřídí odpad, i když mají možnost.

V podpoře třídění odpadů ze strany měst a obcí se síly téměř vyrovnávají. Polovina respondentů považuje tuto podporu za dostatečnou, druhá polovina podporu považuje za nedostatečnou. Malé procento dotázaných pak myslí, že obec třídění odpadů nepodporuje vůbec.

Reakce na otázku způsobů šetření životního prostředí se zdají být vyrovnané. Nejvíce lidé šetří používáním úsporných žárovek, v těsném závěsu je však třídění vybitých baterií či používání přípravků zatěžujících méně životní prostředí a použití jiného dopravního prostředku než automobilu. Pouze 1% respondentů neřeší otázky životního prostředí vůbec.

ZÁVĚR

Ekologická kriminalita je nesporně velkým nešvarem, který můžeme v dnešní době objevit na každém rohu. Každý den na nás útočí ze zpráv obrázky vykáčených lesů, otrávených ryb, vypálených luk a podobných scénérií.

V této bakalářské práci jsme si ukázali základní poznatky týkající se tématu ekologie a ekologické kriminality. V teoretické části jsme si vysvětlili samotný pojem ekologie, poté postupně pohlédli na hlavní druhy ekologické kriminality. Nezbytnou součástí každé problematiky je také její opora v zákonech. Z toho důvodu následuje souhrn našich i mezinárodních významných právních norem, které usměřují záležitosti týkající se životního prostředí. Z krátkého popisu ekologických hnutí působících v České republice má čtenář možnost získat základní informace o jejich hlavních činnostech a cílech. V praktické části jsem se zaměřila na průzkum názorů na otázky ekologie. Výsledky tohoto průzkumu jsou vyhodnoceny v přehledných grafech.

Zodpovědět otázku, zda člověk nepříznivě ovlivňuje kvalitu života našeho či jiného, je složitý proces plný extrémních názorů a dohadů. Sice můžeme říct, že naše činnost ovlivňuje život na Zemi (koneckonců i ve vesmíru), ale tvrdit, že díky našemu jednání jednou celý život vymře, je odvážné tvrzení rovnající se Galileovu „Eppur si muove!“ („A přece se točí!“).

Tím chci říci, že až čas ukáže, do jaké míry jsme my, lidé, příčinou zhoršení životního prostředí vedoucím k tragickým prognózám typu vymření života na Zemi, nebo zda i přes naše neustálé zatěžování životního prostředí se příroda opět zotaví a koloběh bude dále pokračovat.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

No doubt that ecological criminality is very bad phenomenon which we can see on every corner today. Pictures of damaged woods, poisoned fishes and burned grass fields attacking us from news, magazines and newspaper every day.

We showed a basic piece of knowledge concerning subject environmentalism and ecological criminality. In theoretic parts we explained conception environmentalism, after it step by step looked up on main sorts of ecological criminality. Necessary part of every problem is also its support in laws. That is why following thing is a summary of our and international significant law norms, which regulate environmental questions. From short description of ecological groups applied in the Czech Republic has reader possibility obtain information about their main activities and aims. In practical part I aim at opinions on questions about environmentalism. Results of this investigation are analyses in well - arranged graphs.

It is very hard to answer the questions about today's environment. We can say that our activities could affect life on Earth.

Nevertheless it is very risky to say that all life dies out because of our activities.

I daresay it is question of time how much can people debase the quality of environment.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] Červinka, Pavel. *Ekologie a životní prostředí*. Praha: Česká geografická společnost, 2005. ISBN 80-86034-63-1.
- [2] Gerža, Jan. *Ekologická kriminalita*. Bakalářská práce. 2007. str. 60.
- [3] Chmelík, Jan a kol. *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení*. Praha : Linde Praha, a.s., 2005. ISBN 80-7201-543-5.
- [4] Jakrlová, Jana a Pelikán, Jaroslav. *Ekologický slovník*. Praha: Fortuna, 1999. ISBN 80-7168-644-1.
- [5] Kvasničková, Danuše. *Základy ekologie*. Praha: Fortuna, 2004. ISBN 80-7168-902-5.
- [6] Musil, Jan a kol. *Kriminalistika - vybrané problémy teorie a metodologie*. Praha: Policejní akademie České republiky - Vydavatelství PA ČR, 2001. 80-7251-080-0.

Zákony:

- [7] Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.
- [8] Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).
- [9] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.
- [10] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).
- [11] Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů.
- [12] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon).
- [13] Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 381/2001 Sb. (Katalog odpadů).
- [14] Zpráva o návrhu a realizaci opatření k předcházení nežádoucích situací v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady ze dne 26. března 2007.

WWW stránky:

- [15] Arnika: Program Toxické láky a odpady. [Online] [Citace: 29. únor 2008.] <http://www.arnika.org/toxickelatky.shtml>.
- [16] Brontosaurus, Hnutí. Hnutí Brontosaurus - O nás. [Online] 2005 - 2007. [Citace: 10. duben 2008.] http://www.brontosaurus.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=7&Itemid=15.
- [17] CITES. Chronological List of Parties. [Online] [Citace: 15. duben 2008.] <http://www.cites.org/eng/disc/parties/chronolo.shtml>.
- [18] Český svaz ochránců přírody. [Online] 26. listopad 2007. [Citace: 13. duben 2008.] http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1001&m2_id=1260&m_id_old=1000.
- [19] ČIŽP: Co je CITES. [Online] 5. duben 2007. [Citace: 15. únor 2008.] [http://www.cizp.cz/\(i4dx0g45uoavx245ch1jzj55\)/default.aspx?ido=147&sh=166060475](http://www.cizp.cz/(i4dx0g45uoavx245ch1jzj55)/default.aspx?ido=147&sh=166060475).
- [20] ČIŽP: Ochrana vod. [Online] 26. březen 2004. [Citace: 10. březen 2008.] [http://www.cizp.cz/\(zfk1gt554by0u245e3yqfevh\)/default.aspx?id=49&ido=165&sh=234363704](http://www.cizp.cz/(zfk1gt554by0u245e3yqfevh)/default.aspx?id=49&ido=165&sh=234363704).
- [21] ČIŽP: Zpráva o odebrání 125 ks pěvců a 10 ks dravců a sov. ČIŽP. [Online] 04. 12 2007. [Citace: 22. 12 2007.] [http://www.cizp.cz/\(omiz0i55jw4s3y55wmyzucvy\)/default.aspx?id=942&ido=294&sh=1652302424](http://www.cizp.cz/(omiz0i55jw4s3y55wmyzucvy)/default.aspx?id=942&ido=294&sh=1652302424).
- [22] Děti Země: O Dětech Země. [Online] [Citace: 09. květen 2008.] <http://www.detizeme.cz/vznik.shtml>.
- [23] Greenpeace. Genetické modifikace. Greenpeace. [Online] [Citace: 10. 02 2008.] <http://www.greenpeace.org/czech/kampane2/geneticke-modifikace>.
- [24] Greenpeace. Kampaně | Greenpeace. Homepage | Greenpeace. [Online] 2008. [Citace: 11. 01 2008.] <http://www.greenpeace.org/czech/kampane2>.
- [25] Hnutí DUHA. [Online] [Citace: 09. 01 2008.] <http://www.hnutiduha.cz/index.php?cat=kdo&art=nacem>.
- [26] MŽP. Ministerstvo životního prostředí: Mezinárodní organizace. Ministerstvo životního prostředí. [Online] 26. listopad 2007. [Citace: 29. listopad 2007.] <http://www.env.cz/AIS/web.nsf/pages/organizace>.
- [27] MŽP. Platná legislativa. Ministerstvo životního prostředí. [Online] 2008. [Citace: 10. 01 2008.] http://www.env.cz/__C1256E7000424AC6.nsf/Categories?OpenView.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin)
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČSOP	Český svaz ochránců přírody
GMO	Geneticky modifikované organismy
IZS	Integrovaný záchranný systém
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NZ	Nový Zéland
OI	Oblastní inspektorát
TCM	Tradiční čínská medicína

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1	Působnost ČIŽP v oblasti odpadového hospodářství (zdroj: www.cizp.cz).....	15
Obrázek 2	Působnost ČIŽP v oblasti ochrany lesů (zdroj: www.cizp.cz).....	17
Obrázek 3	Dravec CITES (zdroj: www.cizp.cz)	21
Obrázek 4	Rostlina CITES (zdroj: www.cizp.cz)	22
Obrázek 5	Působnost ČIŽP v oblasti ochrany vod (zdroj: www.cizp.cz)	26
Obrázek 6	Bob Hunter a Ben Metcalfe na první akci Greenpeace (zdroj: www.greenpeace.org/czech)	34

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1	Přehled činnosti ČIŽP v CITES (zdroj: www.cizp.cz).....	23
Graf 1	Statistika CITES (zdroj: www.cizp.cz)	20
Graf 2	Procentuální úspěšnost otázky č. 1	42
Graf 3	Procentuální úspěšnost otázky č. 2	43
Graf 4	Procentuální úspěšnost otázky č. 3	44
Graf 5	Procentuální úspěšnost otázky č. 4	45
Graf 6	Procentuální úspěšnost otázky č. 5	46
Graf 7	Procentuální úspěšnost otázky č. 7	48
Graf 8	Procentuální úspěšnost otázky č. 8	49
Graf 9	Procentuální úspěšnost otázky č. 9	50

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: dotazník

Příloha PII: Příloha č. 1 k zákonu č. 185/2001 Sb.

Příloha PIII: Příloha č. 2 k zákonu č. 185/2001 Sb.

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

1. Co si představujete pod pojmem ekologie?
 - a) biologická věda zkoumající vztah organismů a jejich prostředí
 - b) vnímám ji jako souhrn zásad na ochranu přírody
 - c) ekologie je pro mě pouze prázdným pojmem

2. Jaký máte názor na současný stav životního prostředí?
 - a) životní prostředí je silně zasaženo činností člověka
 - b) příroda není zásahy člověka nijak zvlášť postižena
 - c) nemám názor, stejně na současném stavu nic nezměním

3. Jaký máte názor na činnost ekologických hnutí v ČR?
 - a) svými aktivitami přispívají ke zlepšení nebo nápravě ekologických problémů
 - b) nemají dostatečnou sílu k ovlivnění zásadních ekologických otázek
 - c) nemají dostatečnou sílu, nicméně s jejich činností souhlasím

4. Třídíte odpad?
 - a) ano, třídím
 - b) ne, nemám možnost
 - c) ne, i když mám možnost

5. Myslíte si, že podpora třídění odpadů ze strany měst a obcí je dostatečná?
 - a) ano, jsem s jednáním obce spokojený(á)
 - b) ne, jednání obce se mi zdá nedostatečné
 - c) ne, obec se tříděním odpadů nezabývá vůbec

6. V případě, že nejste s postupy města nebo obce spokojeni, máte vlastní nápad na vylepšení stávající situace? Napište, prosím, svůj názor.

7. Jakým způsobem šetříte nejvíce životní prostředí? (možnost více odpovědí)
 - a) používám úsporné žárovky
 - b) v případě možnosti volby raději použiji jiný prostředek než automobil
 - c) používám varianty přípravků méně zatěžujících životní prostředí
 - d) použité baterie nevyhazuji, odevzdávám je na sběrných místech
 - e) otázky ochrany životního prostředí neřeším vůbec

8. Má Vaše obec či město vybudovanou čističku odpadních vod?
 - a) ano
 - b) ne
 - c) nevím

9. Kolik je Vám let?
 - a) méně než 18
 - b) 19 – 24
 - c) 25 – 34
 - d) 35 – 44
 - e) 45 – 54
 - f) 55 a více

PŘÍLOHA PII: PŘÍLOHA Č. 1 K ZÁKONU Č. 185/2001 SB.

SKUPINY ODPADŮ

Kód	Skupina odpadů
Q1	Zůstatky z výrob a spotřeby dále jinak nespecifikované
Q2	Výrobky, které neodpovídají požadované jakosti
Q3	Výrobky s prošlou lhůtou spotřeby
Q4	Použité, ztracené nebo jinou náhodnou událostí znehodnocené výrobky včetně všech materiálů, součástí zařízení apod., které byly v důsledku nehody kontaminovány
Q5	Materiály kontaminované nebo znečištěné běžnou činností (např. zůstatky z čištění, obalové materiály, nádoby atd.)
Q6	Nepoužitelné součásti (např. použité baterie, katalyzátory apod.)
Q7	Látky, které ztratily požadované vlastnosti (např. znečištěné kyseliny, rozpouštědla, kalicí soli apod.)
Q8	Zůstatky z průmyslových procesů (např. strusky, destilační zbytky apod.)
Q9	Zůstatky z procesů snižujících znečištění (např. kaly z praček plynů, prach z filtrů, vyřazené filtry apod.)
Q10	Zůstatky ze strojního obrábění a povrchové úpravy materiálu (např. třísky z obrábění a frézování, okuje apod.)
Q11	Zůstatky z dopravy a úpravy surovin (např. z dolování, dopravy nafty apod.)
Q12	Znečištěné materiály (např. oleje znečištěné PCB apod.)
Q13	Jakékoliv materiály, látky či výrobky, jejichž užívání bylo zakázáno zákonem
Q14	Výrobky, které vlastník nepoužívá nebo nebude více používat (např. v zemědělství, v domácnosti, úřadech, prodejnách, dílnách apod.)
Q15	Znečištěné materiály, látky nebo výrobky, které vznikly při sanaci půdy
Q16	Jiné materiály, látky nebo výrobky, které nepatří do výše uvedených skupin

PŘÍLOHA PIII: PŘÍLOHA Č. 2 K ZÁKONU Č. 185/2001 SB.

SEZNAM NEBEZPEČNÝCH VLASTNOSTÍ ODPADU

Kód	Nebezpečná vlastnost odpadu
H1	Výbušnost
H2	Oxidační schopnost
H3-A	Vysoká hořlavost
H3-B	Hořlavost
H4	Dráždivost
H5	Škodlivost zdraví
H6	Toxicita
H7	Karcinogenita
H8	Žíravost
H9	Infekčnost
H10	Teratogenita
H11	Mutagenita
H12	Schopnost uvolňovat vysoce toxické nebo toxické plyny ve styku s vodou, vzduchem nebo kyselinami
H13	Schopnost uvolňovat nebezpečné látky do životního prostředí při nebo po odstraňování
H14	Ekotoxicita